

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΙΓΡΑΦΙΚΗ

ΣΟΦΙΑ ΑΝΕΖΙΡΗ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΡΑΦΗ

- Ανδρόνικος, Μ., Ελληνική Γραφή, ΙΕΕ τ. Β', Αρχαϊκός Ελληνισμός (1971) σσ. 196-201
- Σιγάλας, Γ., Ιστορία της Ελληνικής Γραφής (1974)²
- Η γέννηση της γραφής, Υπουργείο Πολιτισμού (1991)
- Ghinatti, Fr., Alfabeti greci (1999)
- Jeffery, L.H., The Local scripts of Archaic Greece, revised by A.W. Johnston, Oxford 1990
- Η Ελληνική γραφή, Υπουργείο Πολιτισμού (2002)

ΒΑΣΙΚΕΣ ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ ΑΠΟ ΤΟ ΦΟΙΝΙΚΙΚΟ ΣΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΑΛΦΑΒΗΤΟ

1. *Τα φωνήεντα.* Η μετατροπή 5 φοινικικών σημείων που δήλωναν σύμφωνα ή ημίφωνα για την απόδοση των φωνηέντων: aleph = α, he = ε, η, ει, yod = ι, ayin = ο, ω, ου, waw = φωνήεν (Υ) και ημίφωνο (F), το οποίο εξαφανίστηκε σιγά-σιγά. Με την προσθήκη του Υ το αρχαικότατο ελληνικό αλφάβητο κατέληξε να περιλαμβάνει 23 σημάδια.
2. *Τα συριστικά.* Οι Φοίνικες είχαν 4 σημάδια για τα συριστικά: Το zayin, το samek, το sade και το shin. Οι Έλληνες χρειάζονταν να εκφράσουν μόνο το σίγμα και το ζήτα. Για το ζήτα καλύφθηκαν μόνιμα από το zayin. Για το σίγμα άλλοι προτίμησαν το sade (Κρήτη, Θήρα, Κυρήνη, Μήλος, Αργολίδα, Αχαΐα, Φωκίδα) και άλλοι το shin (ασιατική Ιωνία, νησιά Αιγαίου, Εύβοια, Λακωνία, Μεσσηνία, Ήλιδα, Αρκαδία).
3. *Τα πρόσθετα σύμφωνα* (τα δασέα θήτα, φι και χι και τα συμφωνικά συμπλέγματα ξι και ψι). Το φοινικικό αλφάβητο προσέφερε το Θ για το οδοντικό δασύ θήτα, αλλά κανένα σύμβολο για τα άλλα. Τα δασέα αποδίδονταν αρχικά με σύνθετη μορφή Ph, Kh, το ίδιο και τα ψιλά KΣ και ΠΣ ή ΦΣ.
4. *Μακρά φωνήεντα.* Στην Κρήτη, Σίκινο, ασιατική Ιωνία και τα παρακείμενα νησιά Χιο και Σάμο για το μακρό έψιλον χρησιμοποιήθηκε το φοινικικό σημείο H (hêt) που στις υπόλοιπες πόλεις δήλωνε το δασύ πνεύμα. Στη Θήρα, Ρόδο και στις Κυκλάδες η χρήση του σημαδιού H ταλαντεύτηκε ανάμεσα στην αξία της δασείας (h) και στην αξία του ήτα. Στην Κνίδα για να βοηθήσουν τη διαφοροποίηση αφαίρεσαν τη μεσαία κεραία του H προκειμένου να δηλώσουν τη δασεία. Στον Τάραντα για τον ίδιο λόγο αφαίρεσαν τη δεξιά κάθετη κεραία του H.
5. Αργότερα αποβολή του waw ή δίγαμμα (F) και του κόππα (Q), το οποίο δήλωνε το κ πριν από τα ο, ου, ρ και ν.

ΤΑ ΠΡΩΙΜΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΑΛΦΑΒΗΤΑ

Το πράσινο αλφάβητο

Δεν έχει τα σύμβολα Φ, Χ, Ψ και Ξ.

Για τους σχετικούς φθόγγους χρησιμοποιεί τους εξής συνδυασμούς : φ = Πη, χ = Κη, ψ = ΠΣ, ξ = ΚΣ.

Το μπλε αλφάβητο

Έχει τα σύμβολα Φ, Χ, Ψ και Ξ και επομένως : ξ = Ξ, φ = Φ, χ = Χ, ψ = Ψ.

Το γαλάζιο αλφάβητο

Δεν έχει τα σύμβολα Ψ και Ξ, έχει όμως τα Φ και Χ.

φ = Φ, χ = Χ, ψ = ΦΣ, ξ = ΧΣ.

Το ερυθρό αλφάβητο

Δεν έχει το σύμβολο Ξ και χρησιμοποιεί τα Χ και Ψ για διαφορετικές φωνητικές αξίες από τα άλλα αλφάβητα.

φ = Φ, ξ = Χ, χ = Ψ, ψ = ΠΣ ή ΦΣ ή το σύμβολο *.